

כב:

עין משפט
נר מצוה

ד א מ״י פ״ג מהלכות אסורי זנות ה' טו:
ה ב מ״י פ״ב מהל' אסורי ביאה הל' ו סמג לאין קץ טור אה״ע פ״י כד:
ו ג מ״י שם הלכה טז סמג שם טו״ע אה״ע פ״י כב סעף יח:
ז ד מ״י שם טו״ע שם סעף יז:
ח ה ו ז מ״י שם ה' ה ו ז סמג שם טור אה״ע פ״י כד:

רבינו חננאל

לוקחין מן העובדי כוכבים בהמה לקרבו ואין חוששין לא משום רובע ולא משום נרבע כו'. ופרקי' משמיה דרב עובר כוכבים חס על בהמתו ונקבות שלא תיעקר זכרים שלא יוכשרו. ואם תאמר דדלמא רועה רבעם רועה נמי כיון דידעי חד לחבריה ופטרואין בהמה מרגישין כי רבעה ומחריא מפני הפסד שכרו ואינו רובעם. אמר רבה היינו דאמרי אינשי מכחבא גללא בוע. פ"י א) מכחבא גלל בוע כלומר שטע ברזל חנידוי נובק ורובק הצור שהוא אבן גלל. כך רגלא בחבריה ידע פ"י רגלא אדם הממונה על בהמתו ומוזרז על הנכנסין ויוצאין ומרגיש בנזבגי המכס. כגורסי' בפסחים ב) והוא דרשש בהו רגלא. ומקשי' אי הכי הא דתני בר יוסף ארמלתא לא תרבי כלבא ולא תישרי בר כי רב באושפיזא בשלמא בר בי רב צניע לה אלא כלבא נימא כיון דמורי בה קמי אינשי מירתתא ולא מירבעא ליה. ופוקינן כיון דכל מה דהוי שריא ליה אומצא מסריך בה. אמרה אמאי עבר הכי משום אומצא דשרינא ליה. ומפני מה אין מעמידין בהמה בפונדקאות של עובדי כוכבים ולא זכרים אצל כו'. מפני שהעובדי כוכבים מצויין בנות אצל נשי חבריהן פעמים שבא ואינו מוצאה ורובע בהמה. איבעי תימא אפי' מוצאה בהמת ישראל חביבה ליה. דאמר (מז) [ו'] יוחנן כשבא נחש על חוה הטיל בה זוהמא. ישראל שעמדו על הר סיני פסקה זוהמתן. עובדי כוכבים [שלא עמדו על הר סיני] לא פסקה זוהמתן. וכן עופות. דא"ר יוחנן ראיתי עובר כוכבים שלקח אוהן מן השוק רבעה חקא צלאה ואכלה. וערבי אחד קנה ירך מן השוק חקק בה כרי רביעה רבעה צלאה ואכלה

א) וכן הוא בערוך ערך גלל ב' בשם רבנו.

ג) דף סו ע"ב ולפנינו שם הגי' דילל אף רבנו נראה דגרים שם רגלא ואין רבנו שם נראה דגרים כני דיון וכ"ה בערוך ערך דילל וע"ע.

אין מעמידין פרק שני עבודה זרה

ורמינהי לוקחים מהם בהמה לקרבן. תימה אדמותיז מצרייתא אמתני' לירמי מתני' אהדדי אין מעמידין ורמינהי מקום שנהגו למכור מוכרין אלמא לא חישינן לרביעה ולשני נמי כדמשני הכא ועוד קשה אמאי לא שני הכא שינויא קמא

דרב דלעיל (דף יד:) מקום שהתירו למכור כו' וי"ל דהויא רומיא דמתני' כצר מרמה לה צפ"ק (שם) ושניה שפיר ואע"ג דהכא נמי נחית לשנויי שנויא קמא דרב מקום שהתירו ליקח מהם להקריב דלא שני הכא דמידוק דהכא הא צמקום שאסרו למכור אסור ליקח אלמא איכא דוכתא דחשידי ותקשי א"כ כל הנך קראי דמותגי מניייהו רצנן לירא לקמן צשמעתין דמשמע צהו שמותר ליקח מן העוזדי כוכבים צהמה לקרבן ונלטרך להעמידם צמקום שנהגו למכור מפני שאינם צשודים על הרביעה ואין זה יכול להיות דהא מיימי קראי דמנריס וכנען ופלשמים דקי"ל שהן צשודים על הרביעה וגם כל אףן קדר שהם ערציים הס צשודים על הרביעה צדמשמע צמקון ערצי אחד לקח ירך מן השוק כו' ועוד תקשי אטו ניקום ונימא להו לקראי א) כי כתציהו צמקום שנהגו למכור כתציהו ונראה דמהאי טעמא דהר ציה רב לעיל מהאי שנויא דמקום שנהגו למכור כו' לפי שלא היה יכול להעמידו כאן ועו"ל דידע שפיר שינויא דעובד כוכבים חס על צהמתו ומ"מ פריך מהכא דלוקחין דס"ד דליכא למיחש לרביעה כיון שצא למכרה ומשני דלעולם חייס שפעמים אינו יכול למכרה או נמלך וניחא נמי לרבינא ולרבי פדת דצמקון וא"ת כיון דמוקמינן היתר קרבן צכל מקום אף צמקום שנהגו שלא למכור תיקשי לן מכל מקום כיון דמה שאין אנו ט) מעמידין משום חשש רביעה הוא צקרבין אף התירו וי"ל דמקום שנהגו שלא למכור מנהגא הוא דליכא הא אסורא ליכא ולענין קרבן אפילו מנהגא ליכא שאס היו נוהגין לימנע מליקח מהם צהמה לקרבן אין לדבר סוף דא"א שלא יתעצרו צהמות של מקום שנהגו שלא למכור עס צהמות שנהגו למכור ע"י משא ומתן וכל קצוע מנחצה על מחצה דמי ומצהמות הנולדים מציתו של ישראל אין דיי ליקח לקרבן משום דשכיחי מומי דפסלי אפי' צדוקין צצעינן:

מוקצצה. פירוש שיחדו לתקריצות עבודת כוכבים ומסרו

לכומרים והאטילוהו כרשיני עבודת כוכבים אצל יחוד גרידא אינו כלום דאין הקדש לעבודת כוכבים (לקמן מד:) כדמשמע (צפ"ב דתרומה) [כ"ז דתמורה צפ"ו (דף כט.)]: **אי** איתא דאקצייה לא חוה מובין ל"ה. לרווחא דמילתא נקטיה כלומר אפילו צמקום דשכיחי דמקאן ופלחו אין לחוש דמדמוצין ליה דכלאו האי טעמא צסתמא לא חישינן לדלמא מקאן ופלחו אסרינן ^ו למכור אלא משום חשש רביעה ולא משום חשש המוקצה ונעצד: **רגלא** בחבריה ידע. צקונטרס גרים רגלא צרי"ש לשון רגיל כמו לא רגל על לשונו (פהליס טו) ור"ת גרס כפירוש הערוך ^ו דגלא צדלי"ת לשון שקרן שכן מתרגס (משג' טו) צמשפט לא ימעל פיו לא דיגל פומיה וה"ק שקרן צצבור מכיר וכן ההוא דפ' צמה אשה (שבת סג.) שני תלמידי חכמים המדגילין זה לזה צהלכה הקצ"ה אהבן שנאמר ודגלו עלי אהבה ומפר"ת המכחישינן זה לזה ואינם עומדים על העיקר אפי' הכי הקצ"ה אהבן ולהכי קאמר והוא דידעי לורתא דשמעתא ולית להו רצה (ב) למגמר מניייהו וצמדרש נמי משמע ודגלו לשון מעשיתו דקאמר מניין לקורא צתורה שקרא לאהרן הכן שינא פ"י שאע"פ שלא יקרא האלף שנאמר ודגלו עלי אהבה אצל רש"י פירש מדגילין לשון דגל שמקהילים קהלות צצבים וקשיא דאס כן מה ראייה לרייך פשיטא שנאציס לפני המקום: **דאמר** מר חביבה ע"הים בהמתם שר' ישראל. לא נודע לרי' מהיכן נפקא עיקר דצר זה: **עובדי** כוכבים שרא עמדו ע"ה הר סיני. ונראה ^ו דגרים נמי דפסקה זוהמתן היינו משום דאף על גב דאיניהו לא הוו מזלייהו הוו ^ט:

רובע ונרבע ומוקצה ונעצד פסול לקרבן דתניא צצ"ק (דף מ: מן הצהמה" ולא כל הצהמה להוציא את הרובע והנרבע מן הצקרי" להוציא את הנעצד מן האלף" להוציא את המוקצה: **מוקצה**. שהקצהו ויחדהו לתקריצות עבודת כוכבים: **נעצד**. שעשאו עבודת כוכבים והשתחויה לו: **צשלמא מוקצה ונעצד**. אף ע"ג דודאי חשידי לא קשיא לן דאס איתא דפלחיה כו': **אלא רובע**. אי חשידי ליחוס: **שלא סיעקר**. נעשית עקרה הילכך לא רבע לה אצל אדידן לא חייס כשעומדת צפונדקי: **זכרים מאי איכא למימר**. ניחוש דלמא רבעה עובד כוכבים דהכא ליכא עיקור חוכר נמי מייפסיל צנרבע דהא קרא דנרבע דמן הצהמה צעולה כתיב ועולה זכר הוא וקאמר להוציא את הרובע ואת הנרבע: **דלא וליחוש דלמא רבעה רועה**. דהא לאו ידידיה היא ולא חס עליה: **אינהו ידיעי צצדדי**. חד צצצריה דאורסייה למירבעה: **מיירסם**. רועה מנייה דאי מיעקרא מרגיס עובד כוכבים וקא צתבע ליה מנייה. א"נ כל שעתא אחי חזי לה: **מכתצא גללא צוע רגלא צצצריה ידע**. מכתצ שקורין גרפי"א ושל צרזל הוא קורע ורשס את הגלל שייס כלומר השייס שהוא קשה ירא מן המכתצ לפי שהוא מכיר צו וכן רכיל וצליעל מכיר צצצירו וירא מפניו. רגלא א) [רכיל] כמו (פהליס טו) לא רגל על לשונו וכן וירגל צעצדך (שמואל ב צ יט): **זכרים צצצריה ידע** לזנון. לקרבן הואיל מןחשידי דלמא ארבעתייה עלה דליכא הכא עיקור ולא כחש צצר: **כיון דמיסרין**. זכר צתרה ורודפה כל שעה אס מיוקק לו מירתמא שיצינו צני אדס צצצר אצל צדידן אי מוקמינן לה גצה לא מירתמא דלפוס שעתא הוא דקאי גצה: לא סרצי **כלנא**. ששא מתארה ותרביענו עליה: לא סארי צר צי רצ צאושפיזא. דאצב דלניע לא מירתמא שינא קול אס תבעל לו: **צניע** לב. ואיכא למיחש דפררישית: **אלא כלנא**. הא אחרת כיון דמוגרי צה ורודפה מירתמא האשה: אמרי לא דמי כלנא לשאר צהמה: **דיכיון דני שדיא ליה אומנא מיסרין**. כל שעתא צתרה לא מירתמא דצצרה אי מיסריך צתראי מימר אמרי אינשי אומנא הוא דשדיא ליה: **אומנא**. מעט צצר: **נקבות אלל נקבות מ"ט** לא מייחדינן.

דקתני צצצרייתא צצ"ק (דף טו:) דאפילו נקבות אלל נקבות לכל דאפילו נקבות אלל נקבות לכל מוסרין מותרתו אנן דלא ידעינן בהו לא מותרתי אמר רבה היינו דאמרי אינשי מכתבא גללא בוע רגלא בחבריה ידע אי הכי זכרים מנקבות לא ניזבון דחיישינן דלמא מרבעא ליה עילוה כיון דמגירי בה מותרתא אלא ^דהא דתני רב יוסף יארמלתא לא תרבי כלבא יולא תשרי בר בי רב באושפיזא בשלמא בר בי רב צניע לה אלא אלא ככלא כיון דמיגרה בה מותרתא כיון דכי שדיא ליה אומצא ומסריך אבתרה מימר אמרי אינשי האי דמסריך אבתרה משום אומצא דקא לא מייחדינן אמר מר עוקבא בר חמא מפני שהעובדי כוכבים מצויין אצל נשי חבריהן יופעמים שאינו מוצאה ומוצא את הבהמה ורובעה ואיבעית אימא יאפילו מוצאה נמי רובעה ^ודאמר מר חביבה עליהן בהמתן של ישראל יותר מנשותיהן ^ודא"ר יוחנן בשעה שבא נחש על חוה הטיל בה זוהמא אי הכי ישראל נמי ישראל שעמדו על הר סיני פסקה זוהמתן עובדי כוכבים שלא עמדו על הר סיני לא פסקה זוהמתן איבעיא להו עופות מאי יתא שמע דאמר רב יהודה אמר שמואל משום רבי חנינא אני ראיתי עובר כוכבים שלקח אוזו מן השוק רבעה חנקה צלאה ואכלה וא"ר ירמיה מדיפתי אני ראיתי ערבי אחד שלקח ירך מן השוק וחקק בה כרי רביעה רבעה צלאה ואכלה רבינא

מייתדינן: **ישראל שעמדו** על הר סיני. ונתקנו מכל מוס דכתיב (שיר ד) כולך יפה רעימי ומוס אין צן: רבינא חוה מובין ל"ה. לרווחא דמילתא נקטיה כלומר אפילו צמקום דשכיחי דמקאן ופלחו אין לחוש דמדמוצין ליה דכלאו האי טעמא צסתמא לא חישינן לדלמא מקאן ופלחו אסרינן ^ו למכור אלא משום חשש רביעה ולא משום חשש המוקצה ונעצד: **רגלא** בחבריה ידע. צקונטרס גרים רגלא צרי"ש לשון רגיל כמו לא רגל על לשונו (פהליס טו) ור"ת גרס כפירוש הערוך ^ו דגלא צדלי"ת לשון שקרן שכן מתרגס (משג' טו) צמשפט לא ימעל פיו לא דיגל פומיה וה"ק שקרן צצבור מכיר וכן ההוא דפ' צמה אשה (שבת סג.) שני תלמידי חכמים המדגילין זה לזה צהלכה הקצ"ה אהבן שנאמר ודגלו עלי אהבה ומפר"ת המכחישינן זה לזה ואינם עומדים על העיקר אפי' הכי הקצ"ה אהבן ולהכי קאמר והוא דידעי לורתא דשמעתא ולית להו רצה (ב) למגמר מניייהו וצמדרש נמי משמע ודגלו לשון מעשיתו דקאמר מניין לקורא צתורה שקרא לאהרן הכן שינא פ"י שאע"פ שלא יקרא האלף שנאמר ודגלו עלי אהבה אצל רש"י פירש מדגילין לשון דגל שמקהילים קהלות צצבים וקשיא דאס כן מה ראייה לרייך פשיטא שנאציס לפני המקום: **דאמר** מר חביבה ע"הים בהמתם שר' ישראל. לא נודע לרי' מהיכן נפקא עיקר דצר זה: **עובדי** כוכבים שרא עמדו ע"ה הר סיני. ונראה ^ו דגרים נמי דפסקה זוהמתן היינו משום דאף על גב דאיניהו לא הוו מזלייהו הוו ^ט:

רבינא

מסורת הש"ס

א) [מוספתא דפ"ב], ב) [לעיל טו:], ג) [לעיל טו: מוספתא דפ"ג], ד) צ"מ ע"ה, ה) [טוין לת, ו] שבת קמו. ימות קג: א) ויקרא אף, ב) כ"ה צדפריי, ט) מוכרין מהרי"מ, י) [צס"א: מדלא אסרינן], כ) [ערך דגל אמונס בערך גלל ב' גרים בשם רבינו חננאל ורגלא צרי"ש וע"ע מה שפירש על זה], ל) דגרסי' נמי גרים נמי כל"ל מהרי"ס, מ) [כל זה הוא להדיא בשבת קמו. וא"כ מלת ונראה עיין בחדושי הלכות ומהרי"ס],

הגהות הב"ח

א) תוס' ד"ה ורמינהו וכו' כי כתביננו צמקום שנהגו למכור כתביניהו: ב) ד"ה רגלא וכו' ולית להו רצה במתא למגמר מיניה וצמדרש:

לעוי רש"י
גרפי"א. מכבב, חרט.

מוסף רש"י

שלא תעקר. שנעשית עקורה צריעה (לעיל טו). אין מוסריין בהמה כו'. משום רביעה (לעיל טו). לא תרבי כלבא. לא גדל כל צמא תקלל עמו (ב"ב ע"א). צניע לה. מוחק צנוע הוא צעויה שאל יקלקלו יחד לא יתפאר לגלות הדבר (שם ע"י) וצנועה שלא ידוע (שם). מירתתא. להיות נרבעת לו (שם). בשעה שבא נחש על חוה. כשנתן לה ע"ה לאטל מן העץ צא אליה דכתיב (בראשית ג) הנחם השאלך, לשון שואלן (שבת קסח).